

نقدی بر کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان

ویدا رحیمی نژاد*

چکیده

آموزش و پرورش تطبیقی نظامی تحقیقی است که به منظور دست‌یابی به شناخت جدید در زمینه‌های نظری و عملی، از طریق مقایسه دو یا چند نظام تربیتی در کشورها و مناطق مختلف یا ادوار تاریخی متفاوت، ما را یاری می‌دهد. مراد از تطبیق بررسی و تحلیل مشابهت‌ها و تفاوت‌های موجود بین سیستم‌های مختلف تربیتی در زمینه‌های سازمانی، تشکیلاتی، شیوه‌های مدیریت، برنامه‌ها و روش‌های تربیتی، و همچنین ارزش‌یابی‌های آموزشی در مراحل مختلف تعلیم و تربیت است. از نظر مفهوم کلی این علم همه‌جوه، ابعاد، و مسائل نظام‌های آموزش و پرورش را با هم مقایسه می‌کند؛ در اغلب دانشگاه‌های دنیا از جمله دانشگاه‌های اروپایی و آمریکایی جزء مواد درسی و تحقیقاتی سطوح کارشناسی ارشد و دکتراست. در مورد هدف‌های آموزش و پرورش تطبیقی دیدگاه‌های مختلفی مطرح است، ولی هدف اصلی آن توجه ملت‌ها و دولت‌ها به چگونگی جریان تعلیم و تربیت و روش‌های پیش‌گرفته‌شده و نتایج اقدامات آن‌هاست. نقد کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان نشان داد که اثر حاضر، علاوه بر علمی بودن، از ویژگی‌های درسی و آموزشی لازم تا حد زیادی برخوردار است، البته معدود کاستی‌هایی نیز در این کتاب وجود دارد؛ در این مقاله پیش‌نهادهایی برای ارتقای کیفی اثر ارائه شده‌اند.

کلیدواژه‌ها: نقد کتاب، آموزش و پرورش تطبیقی، پیش دبستان، مقطع دبستان، مقطع متوسطه و مقطع دانشگاه، آموزش بین‌المللی.

* استادیار زبان و ادبیات انگلیسی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، vrahiminejad@yahoo.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۵/۲۸، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۷/۰۲

۱. مقدمه

آموزش و پرورش تطبیقی را می‌توان علمی دانست که موضوع آن شناسایی، تحلیل، و توضیح شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود بین رویدادهای آموزشی است. این علم به شناخت رابطه بین این پدیده‌ها با محیط سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی و تحقیق درباره قوانین احتمالی، که آن‌ها را در جوامع مختلف و در زمان‌های متفاوت تاریخ بشری هدایت می‌کند، می‌پردازد (کوی ۱۳۷۵). روسولو آموزش و پرورش تطبیقی را برحسب موضوع، وسعت، ماهیت، و زاویه طبقه‌بندی می‌کند و مزیت این طبقه‌بندی این است که یک «مفهوم‌سازی باز» را ارائه می‌دهد. موضوع آموزش و پرورش تطبیقی مقایسه رویدادهای تربیتی و روابطی است که آن‌ها را به محیطشان پیوند می‌دهد (همان).

شناخت ویژگی‌های نظام‌های آموزش و پرورش کشورهای جهان و مقایسه ابعاد و مؤلفه‌های آن‌ها به پژوهش‌گران تربیتی کمک می‌کند تا بتوانند خردمندانه از نقاط قوت و ویژگی‌های مطلوب سایر نظام‌های آموزشی به منظور طراحی یک نظام آموزش و پرورش مناسب و مطلوب بهره‌گیری کنند؛ البته این نکته بدیهی است که صرف الگوبرداری و تقلید از برنامه‌ها و سیاست‌های نظام‌های آموزشی خارجی نمی‌تواند کاملاً راه‌گشا باشد، بلکه درک، شناخت، و تحلیل موضوعات زیربنایی، هم‌چون فلسفه و رویکردهای تربیتی آموزش و پرورش کشورهای مختلف، توأم با بهره‌گیری از نقاط قوت و تجربیات مؤثر آن‌ها باعث غنای پژوهش‌های آموزشی و برنامه‌های طراحی شده خواهد شد (عصاره ۱۳۸۶).

گنجاندن درس آموزش و پرورش تطبیقی در برنامه‌های درسی دانشجویان رشته‌های علوم تربیتی، مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، و علوم اجتماعی در کشور ما حدود ۳۵ سال سابقه دارد، اما تاکنون به عللی، از جمله ضعف آگاهی و اطلاع دقیق از هدف‌ها و کاربرد و روش‌شناسی مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش یا دست‌رسی نداشتن به شیوه‌های جدید پژوهش‌های تطبیقی که پژوهندگان معاصر به‌عمل آورده‌اند، این رشته علمی جایگاه شناخته‌شده‌ای را، به‌مثابه ابزار لازم برای توسعه و اصلاحات بنیادین آموزش و پرورش، کسب نکرده است. با گنجاندن این درس در برنامه‌های تحصیلی دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی این امید می‌رود که این دانش جدید بسط و توسعه بیش‌تری یابد (آقازاده ۱۳۸۲).

در سرفصل درس «متون تخصصی آموزش و پرورش تطبیقی» مباحثی که بایستی به دانشجویان ارائه شود به شرح زیرند (شورای سرپرستان ۱۳۸۰):

- اهمیت و مسائل آموزش و پرورش در مقاطع مختلف تحصیلی (دوره پیش دبستانی، ابتدایی، راهنمایی، و متوسطه عالی)؛
- مسائل و دیدگاه‌های جدید در آموزش عالی؛
- آموزش بزرگسالان؛
- نوآوری در آموزش و پرورش؛
- همکاری‌های بین‌المللی در زمینه آموزش و پرورش.

از این رو مقاله حاضر، علاوه بر نقد و بررسی ابعاد شکلی و محتوایی کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان، به بررسی کتاب با توجه به موارد درج شده در سرفصل متون تخصصی آموزش و پرورش تطبیقی می‌پردازد.

۲. معرفی کلی اثر

کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان منبعی آموزشی است که در اختیار متخصصان، کارشناسان، و دانشجویان قرار گرفته است. مؤلفان این کتاب مرحوم احمد آقازاده و رضا باقری نویسی هستند. احمد آقازاده یکی از اساتید به نام در حوزه علم آموزش و پرورش تطبیقی است که طی سه دهه گذشته آثاری هم چون *مسائل آموزش و پرورش ایران (۱۳۸۴)*، *تاریخ آموزش و پرورش ایران (۱۳۸۳)*، *آموزش و پرورش در ممالک صنعتی جهان (آلمان و انگلیس) (۱۳۸۴)*، *آموزش و پرورش تطبیقی (۱۳۸۴)*، و *آموزش و پرورش تطبیقی و سیر تحول آن (۱۳۸۵)* را پدید آورده است. رضا باقری نویسی مؤلف دیگر کتاب دارای مدرک دکترای در رشته آموزش زبان انگلیسی و عضو هیئت علمی دانشگاه قم است. باقری نویسی در زمینه آموزش تکلیف محور (task-based teaching) مقالاتی را به چاپ رسانده است (سایت دانشگاه قم ۱۳۹۵). اثر حاضر در سال ۱۳۹۱ برای نخستین بار به چاپ رسیده است. پیش از ارائه محتوای اصلی کتاب پیش گفتار آمده است که نویسنده نخست تنظیم کرده است. آقازاده در پیش گفتار به موارد زیر اشاره کرده است:

۱. هدف از نگارش کتاب؛

۲. معرفی فصل‌ها و بخش‌های هر فصل؛

۳. معرفی حوزه مورد بحث؛

۴. مشخص کردن مخاطبان کتاب؛

۵. معرفی افرادی را که در تألیف کتاب نقش داشته‌اند، با ذکر نقش آن‌ها.

کتاب مشتمل بر پنج بخش است. هر بخش با تدوین فعالیت‌هایی برای ایجاد آمادگی (warm-up) در دانشجویان شروع شده است. فعالیت‌های تدوین شده شامل چند سؤال برای آماده کردن ذهن دانشجویان و یک جدول است که دربردارنده مهم‌ترین کلمات بخش است. تعداد سؤالات تدوین شده در هر بخش متفاوت و به شرح جدول زیر است:

جدول ۱. تعداد سؤالات تدوین شده در قسمت آمادگی دروس هر بخش کتاب

شماره بخش	شماره درس	تعداد سؤالات
اول	اول	۲
	دوم	۳
دوم	سوم	۳
	چهارم	۳
سوم	پنجم	۳
	ششم	۳
چهارم	هفتم	۳
	هشتم	۳
پنجم	نهم	۳
	دهم	۴
ششم	یازدهم	۴
	دوازدهم	۳

همان‌طور که جدول ۱ نشان می‌دهد، به جز درس اول که دو سؤال و درس دهم و یازدهم که چهار سؤال دارند، بقیه درس‌ها همه سه سؤال دارند.

هر درس دارای دو متن درک مطلب است که دومین متن برای مطالعه بیشتر موضوع مورد نظر درس است. برای مثال، عنوان متن اصلی درک مطلب درس اول «تاریخ و پیش‌زمینه آموزش بین‌المللی و تطبیقی» (history and background of international and comparative education) و عنوان دومین متن برای مطالعه بیشتر «آموزش تطبیقی: اهداف و مقاصد» (comparative education: aims and objectives) است. در ادامه متن اصلی همه درس‌ها فعالیت‌هایی هم چون سؤالات درک مطلب، سؤالات چندگزینه‌ای، بررسی واژگان، و

تمرین واژگان در نظر گرفته شده است. متنی که برای مطالعه بیشتر در درس‌ها ارائه شده است کوتاه‌تر از متن اصلی است و سؤالات درک مطلب و فعالیت‌های ترجمه پس‌از آن ارائه شده‌اند.

همان‌طور که گفته شد، پس از متن اصلی، سؤالات درک مطلب، سؤالات چندگزینه‌ای، بررسی واژگان، و تمرین واژگان ارائه شده‌اند که در این مرحله به بررسی این تمرینات پرداخته می‌شود:

- سؤالات درک مطلب: به دو دسته سؤال «الف» و «ب» تقسیم شده است. دسته «الف» مربوط به سؤالات درست و نادرست و دسته «ب» شامل سؤالاتی است که با اسکن کردن متن (خواندن سریع برای پیدا کردن یک نکته مشخص در متن) قابل پاسخ‌گویی است؛

- سؤالات چندگزینه‌ای: سؤالاتی مرتبط با متن است و چهار گزینه دارد؛
- بررسی واژگان: واژگان در دو ستون ارائه شده‌اند که در ستون اول واژه و در ستون روبه‌روی آن مترادف‌ها به صورت درهم ارائه شده‌اند و دانشجو بایستی که مترادف‌های مربوط به هر کلمه را مشخص کند؛
- گسترش واژگان: در این قسمت اشکال مختلف واژه که شامل فعل، اسم، صفت، و قید است در یک جدول ارائه شده‌اند و پس‌از آن جملاتی با یک جای خالی ارائه شده تا دانشجو شکل مناسب واژه مورد نظر را انتخاب کند؛
- تمرین واژگان: آخرین تمرین متن‌های اصلی هر درس است که به صورت جای خالی در چند جمله ارائه شده است.

پس از متنی که برای مطالعه بیشتر ارائه شده است، مجدداً سؤالات درک مطلب ارائه شده‌اند که با اسکن کردن (خواندن سریع برای پیدا کردن یک نکته مشخص در متن) امکان پاسخ‌گویی به آن‌ها وجود دارد و سپس فعالیت‌های ترجمه آخرین بخش هر درس را تشکیل داده است.

۱.۲ بخش اول

این بخش به دو درس تقسیم شده است. عنوان متن اصلی درک مطلب درس اول «تاریخچه و پیش‌زمینه آموزش و پرورش بین‌الملل و تطبیقی» (history and background of

international and comparative education) است. این متن به اهمیت مطالعات تطبیقی، نخستین افرادی که به آموزش و پرورش تطبیقی در قرن نوزدهم روی آوردند، نام آوران رشته، و هم‌چنین سیر تحول آن اشاره کرده است. عنوان متنی که مربوط به مطالعهٔ پیش‌تر است «آموزش و پرورش تطبیقی: اهداف و مقاصد» (comparative education: aims and objectives) است. در این متن، نخست، دیدگاه‌های کندل (Kandel) درخصوص هدف آموزش و پرورش تطبیقی و سپس، اهداف نوآ (Noah) برای آموزش و پرورش بین‌الملل و در پایان، دیدگاه مایکل سدلر (Michael Sadler) درخصوص سیستم‌های آموزش و پرورش بیگانه ارائه شده است.

متن اصلی درس دوم با عنوان «چهارچوب روش‌شناختی آموزش و پرورش بین‌المللی و تطبیقی» (methodological framework of international and comparative education) است. در این متن به روش توصیفی، تاریخی، اجتماعی، روان‌شناختی، آماری، و علمی اشارهٔ مختصری شده است و در متن مطالعهٔ پیش‌تر مراحل مختلف روش بردی (Bereday) توضیح داده می‌شود که شامل توصیف (description)، تفسیر (interpretation)، هم‌جواری (juxtaposition)، و تطبیق (comparison) است.

۲.۲ بخش دوم

این بخش شامل دو درس است. عنوان متن اصلی درس سوم «مسیر آموزش عالی در ایران» (higher education trends in Iran) است. در این متن به دو بعد هدف آموزش عالی اشاره می‌شود. اولین بعد مربوط به تربیت متخصصان شایسته است. این متخصصان شامل کارکنان مراکز پزشکی، آموزش مدیران فنی نیمه‌ماهر یا ماهر، مهندسان، و کارکنان آموزش دانشگاه برای رفع نیازهای اقتصادی و اجتماعی است. دومین بعد هدف آموزش عالی مربوط به جوانان و بزرگسالان است که از استاندارد بالای آموزش بهره‌مند شوند؛ یعنی آموزشی که این افراد را قادر می‌کند که هم به‌منزلهٔ یک فرد و هم عضوی از جامعه به پیشرفت کامل نائل آیند. در قسمت دیگر متن اصلی به بخش‌های مختلف آموزش عالی اشاره شده است. در مطالعات پیش‌تر این درس نرخ جمعیت دانشجویی (student-population ratio) ایران در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، و دکترا بیان می‌شود.

متن اصلی درس چهارم، با عنوان «مشارکت زنان در مؤسسات آموزش عالی» (women participation in iranian higher education institutions)، به اهمیت آموزش زنان و

تأثیر آن در حل مشکلات ملی و بین‌المللی اشاره کرده است. در بخش مطالعه پیش‌تر، «نحوه توزیع دانشجویان در آموزش عالی» (the distribution of students in higher education) بررسی شده است. برای مثال، در این بخش چنین مطرح شده است که تعداد دانشجویان از ۱۵۱۹۰۵ در سال تحصیلی ۱۹۷۴-۱۹۷۵ به ۱۹۴۵۹۳۱ در سال ۲۰۰۳-۲۰۰۴ افزایش یافته است (آقازاده و باقری‌نویسی ۱۳۹۱: ۴۳).

۳.۲ بخش سوم

این بخش شامل سه درس است. عنوان متن اصلی درس چهارم «آموزش و پرورش در آلمان» (education in Germany) است. در این متن مطرح شده است که آلمان کشوری است که در آن مردم ارزش زیادی برای آموزش، آموزش حرفه‌ای، پژوهش، و علم قائل‌اند. سپس، سیستم آموزش و پرورش کشور آلمان به صورت مختصر توضیح داده شده است. این سیستم شامل مهدکودک‌ها و مدارس است و شرح مختصری برای هریک از مدارس ابتدایی، عمومی راه‌نمایی، متوسطه (intermediate school)، مدرسه فراگیر (comprehensive school)، و استثنایی ارائه شده است. در «مطالعه پیش‌تر» نه تنها به نقش دولت مرکزی و ایالت‌ها در برنامه‌ریزی آموزشی اشاره شده، بلکه به بخشی از قانون اساسی این کشور اشاره شده است، که در خصوص سیاست‌گذاری‌های مربوط به آموزش است.

«آموزش حرفه‌ای در آلمان» (vocational training in Germany) عنوان متن اصلی درس ششم است. مواردی که در این درس به آن اشاره شده است شامل سیستم دوجانبه‌ای است که در آن دانش نظری در مدارس حرفه‌ای و آموزش‌های عملی در محیط کار صورت می‌گیرد. دوره‌های سه‌ساله برای آموزش حرفه‌ای مشخص، آموزش بزرگ‌سالان، و معرفی مؤسساتی که انواع آموزش‌های پایه‌ای عمومی، سیاسی، فرهنگی، و شغلی را ارائه می‌دهند که مرتبط با آموزش‌های بعدی به بزرگ‌سالان است. در قسمت «مطالعه پیش‌تر» به بررسی اشتغال و آموزش در آلمان پرداخته شده است.

عنوان اصلی درس هفتم به «آموزش عالی در آلمان» (higher education in Germany) اختصاص یافته است. در این متن به ویژگی‌های ساختاری دانشگاه‌ها، انواع مؤسسات آموزش عالی، و پیشرفت مؤسسات آموزش عالی اشاره شده است. در قسمت «مطالعه پیش‌تر» نویسندگان اطلاعات بیشتری در خصوص آموزش عالی در آلمان و چگونگی اداره دانشگاه‌ها ارائه می‌دهند.

۴.۲ بخش چهارم

این بخش شامل سه درس است. عنوان متن اصلی درس هشتم «آموزش و پرورش در ژاپن» (education in Japan) است که در این بخش به اصول آموزش و پرورش در قانون اساسی ژاپن مصوب سال ۱۹۴۷ م اشاره و مطرح شده است که طبق این قانون همه مردم حق یکسان دریافت آموزش دارند، با توجه به توانایی‌های شان و تدارکاتی که قانون برایشان فراهم می‌کند. سپس، وضع مؤسسات آموزش رسمی ژاپن ارائه می‌شود که بسیار گسترده است و شامل مهدکودک‌ها، مدارس ابتدایی، مدارس متوسطه اول (lower secondary school)، مدارس متوسطه دوم (upper secondary school)، مدارس استثنایی، مؤسسات آموزش عالی (شامل دانشگاه‌ها، آموزشکده‌ها، و کالج‌های فن‌آموزی)، مدارس آموزش ویژه، و سایر مدارس (miscellaneous schools) می‌شود. در متن «مطالعه بیشتر»، کتاب اطلاعات کامل‌تری در خصوص «سیستم آموزشی ژاپن»، به ویژه دوره‌های آموزشی در مدارس متوسطه دوم (upper secondary school courses) و مدارس استثنایی، در دسترس خوانندگان قرار می‌دهد.

در درس نهم، عنوان متن اصلی «آموزش اجتماعی در ژاپن» (social education in Japan) است. «آموزش اجتماعی» یک واژه عمومی برای فعالیت‌های آموزشی سازمان‌یافته، هم‌چون تربیت بدنی و اوقات فراغت بزرگسالان و جوانان، در نظر گرفته شده است. مکان‌های اصلی که «آموزش اجتماعی» در آن اتفاق می‌افتد شامل سالن‌های عمومی شهروندان، کتاب‌خانه‌های عمومی، موزه‌ها، خانه‌های جوانان، مراکز کودکان، و مراکز آموزش زنان است. در متن مطالعه بیشتر فرایند پذیرش در مدارس و دانشگاه‌های ژاپن بررسی شده است.

عنوان متن اصلی درس دهم «پیشرفت کیفی آموزش و پرورش در ژاپن» (qualitative development of education in Japan) است. در این متن به مطالب گسترده‌تری شامل آمار ثبت‌نام‌کنندگان در مدارس ژاپن و نرخ ثبت‌نام در مدارس اجباری ژاپن، انواع مؤسسات آموزشی، برنامه درسی، نحوه استخدام معلمان، و چگونگی تصمیم‌گیری در خصوص حقوق آنان اشاره شده است. در قسمت مطالعه بیشتر اطلاعاتی در خصوص دانش‌آموزان و معلمان ژاپن ارائه شده و اختصاصاً به حقوق و تسهیلاتی پرداخته شده است که در اختیار معلمان گذاشته می‌شود.

۵.۲ بخش پنجم

این بخش شامل سه درس است. عنوان متن اصلی درس یازدهم «پیشرفت آموزشی در کشور کره جنوبی» (educational development in South Korea) است. در این متن به اصول عمومی آموزش در قانون اساسی کره جنوبی، اهداف و مقاصد آموزش، آموزش مدرسه و دوره‌های مختلف تحصیلی اشاره شده است که شامل شش سال مدرسه ابتدایی، سه سال مدرسه متوسطه اول (middle school)، سه سال مدرسه متوسطه دوم (high school)، و چهار سال کالج یا دانشگاه است. همچنین، آموزش پیش دبستانی به صورت مختصر توضیح داده شده است. در قسمت «مطالعه بیشتر»، با عنوان «فلسفه آموزش و پرورش کره» (the philosophy of Korean education)، به نقش تعلیم و تربیت در پیشرفت اقتصادی کره، انواع مدارس تأییدشده در قانون اساسی، و برنامه درسی پرداخته شده است.

در درس دوازدهم عنوان متن اصلی «آموزش عالی و انواع آموزش در کره جنوبی» (higher education and other kinds of education in South Korea) است. در این متن توضیح داده شده است که مؤسسات آموزش عالی به چهار دسته ۱. کالج‌ها و دانشگاه‌ها، ۲. کالج معلمان و کالج‌های تعلیم و تربیت، ۳. کالج‌های دوساله، دانشگاه‌های هوا و مرتبط به آن، و دانشگاه‌های آزاد، و ۴. سایر کالج‌های الهیات و سمینارها تقسیم می‌شوند. در متن اصلی به مؤسسات آموزش معلم، کالج‌های فنی، آموزش مداوم، آموزش اجتماعی، آموزش برای مدرسه‌هایی که نیاز به حضور کامل روزانه در مدارس را ندارند (para-school education)، و مدارس استثنایی نیز پرداخته شده است. در قسمت «مطالعه بیشتر»، با عنوان «انواع آموزش اجتماعی در کره جنوبی» (some other types of social education in South Korea)، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عمومی و آموزش لیبرال (liberal education) ارائه شده است.

عنوان متن اصلی درس سیزدهم «تربیت معلم در کره جنوبی» (teacher education in South Korea) است. مطالبی که در این متن ارائه شده است شامل طبقه‌بندی معلمان، سیستم تربیت معلم، و مدیریت آموزشی (educational administration) است. سازمان اداری آموزش کره شامل سه سطح بخش اداری وزارت آموزش و پرورش، شورای استانی یا شهری آموزش و پرورش (the provincial or municipal board of education)، و دفتر منطقه آموزش و پرورش (district office of education) است. در قسمت «مطالعه بیشتر»، عنوان متن «ارائه اطلاعات بیشتر در خصوص تربیت معلمان در کره جنوبی» است. در این بخش چگونگی تربیت معلمان برای مقاطع مختلف مهدکودک، مدرسه ابتدایی، مدارس متوسطه، مدارس استثنایی، و پرستارانی که مانند معلمان واجد شرایطاند شرح داده شده است.

۳. آموزش و پرورش تطبیقی

تطبیق و مقایسه به عملی گفته می‌شود که در آن دو یا چند پدیده را در کنار هم قرار می‌دهیم و به منظور یافتن وجوه اختلاف و تشابه آن‌ها را تجزیه و تحلیل می‌کنیم. در حیطه آموزش و پرورش این مقایسه یا تطبیق می‌تواند بین رویدادهای آموزشی در داخل یک نظام آموزش و پرورش یا در سطح وسیع‌تری ویژگی‌های گوناگون یک نظام تربیتی را با نظام‌های تربیتی ممالک دیگر مقایسه کند (آقازاده ۱۳۸۲).

آموزش و پرورش تطبیقی حوزه‌ای مطالعاتی است که با مقایسه دیدگاه‌ها و عملکردهای جاری آموزشی در کشورهای مختلف درصدد گسترش و تعمیق فهم مشکلات آموزشی فراسوی مرزهای کشور خودمان است (آلتاچ، به نقل از معدن‌دار آرانی ۱۳۹۴). براساس این تعریف، مطالعه آموزش و پرورش تطبیقی به فرد اجازه می‌دهد تا درک بهتری از نظام‌های آموزشی در دیگر کشورها پیدا کند (معدن‌دار آرانی ۱۳۹۴).

محسن‌پور (۱۳۸۹) معتقد است که آموزش و پرورش تطبیقی به دانشی اطلاق می‌شود که موضوع آن شناسایی، تحلیل، و مقایسه شباهت‌ها و تفاوت‌های پدیده‌های تربیتی در داخل یک نظام یا میان نظام‌های آموزش و پرورش کشورهای مختلف جهان با توجه به عوامل اجتماعی، مذهبی، اقتصادی، و سیاسی مؤثر در تشکیل و پیدایش آن‌هاست.

اوسوکویا (به نقل از معدن‌دار آرانی و کاکیا ۱۳۹۴) معتقد است که آموزش و پرورش تطبیقی را می‌توان تطبیق تئوری و عمل آموزشی در یک جامعه، استان، منطقه، یا بین ملت‌ها دانست. به نظر کاسامانی (به نقل از معدن‌دار آرانی و کاکیا ۱۳۹۴) آموزش و پرورش تطبیقی مقایسه و تطبیق نظام‌های آموزشی در سطح ملی، درون‌ملی، و فراملی است.

اپستین (به نقل از معدن‌دار آرانی و کاکیا ۱۳۹۴) آموزش و پرورش تطبیقی را مطالعه دو یا چند نظام آموزشی با یکدیگر؛ مطالعه این‌که چگونه فلسفه، اهداف و مقاصد، سیاست‌ها، و خط‌مشی‌های آموزشی دیگر کشورها در پیشرفت کلی، سیاست‌ها، و شیوه آموزشی کشور دیگر تأثیر می‌گذارند؛ مطالعه این‌که چگونه پیشرفت آموزش و پرورش در گذشته، طی دوران‌ها و در قاره‌های مختلف، در پیشرفت آموزشی کشورهای معین تأثیر گذاشته است؛ و مطالعه سازوکارهای اداری کاربست یا کنترل سیاست‌های دولتی در سطوح گوناگون نظام آموزشی می‌داند.

از جمله ویژگی‌های بارز مطالعات تطبیقی بین‌المللی را در زمینه آموزش و پرورش می‌توان اهتمام در شناسایی و تجزیه و تحلیل مسائل در قلمرو آموزش و پرورش ذکر کرد.

در گذشته شمار این مسائل و مباحث بسیار کم بود و معمولاً به برخی از پدیده‌های تربیتی در داخل یک کشور یا چند کشور مورد مطالعه محدود می‌شد، اما از زمانی که مطالعات تطبیقی جنبه جهانی و فراملتی پیدا کرد، به مسائل مربوط به آموزش و پرورش در ارتباط با مسائل اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، و فناوری، به ویژه پس از جنگ جهانی دوم، توجه شد و به لزوم مطالعه بنیادهای تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، و اقتصادی و هم‌چنین نیروهای مؤثر در هر کشور برای ایجاد نظام‌های تربیتی پرداخته شد (آقازاده ۱۳۸۲).

شاخص‌ترین مباحث آموزش و پرورش تطبیقی و بین‌الملل شامل موارد زیر می‌شود (همان):

۱. تاریخچه سیر تحول نظام آموزش و پرورش و اصلاحات آموزشی؛
۲. اهداف آموزش و پرورش؛
۳. ساختار و تشکیلات اداری و آموزشی؛
۴. مقاطع تحصیلی (پیش‌دبستانی، ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، و آموزش عالی)؛
۵. برنامه‌ها و محتوای آموزشی؛
۶. تربیت معلم (گزینش، تربیت، و استخدام)؛
۷. بودجه و منابع تأمین هزینه‌های آموزش و پرورش؛
۸. آموزش بزرگسالان، تعلیمات اجتماعی، و تربیت بدنی؛
۹. آموزش‌های تخصصی (کارآموزی، آموزش ضمن خدمت، تمدید آموزشی)؛
۱۰. تحقیقات و پژوهش‌های تربیتی؛
۱۱. ارزش‌یابی و مدارج تحصیلی.

در ایران فقط مقایسه بخش کوچکی با عنوان آموزش و پرورش تطبیقی صورت می‌گیرد، چراکه غالباً فقط سازمان آموزش و پرورش و دوره‌های مختلف آن با هم مقایسه می‌شوند و بیش‌تر در سطح کارشناسی در دانشگاه‌ها و دوره‌های تربیت معلم و دانشکده‌های علوم تربیتی تدریس می‌شده است؛ در حالی که، موضوع‌های مهم دیگری از جمله امور مربوط به اقتصاد آموزش و پرورش، امور فرهنگی، مدیریت تربیت معلم، سوادآموزی، مشاوره راه‌نمایی، آموزش و مسائل قبل از دبستان، آموزش بزرگسالان، آموزش مداوم، هدف‌های تعلیم و تربیت، روش‌ها، و بالاخره مهم‌ترین موضوع‌های مربوط به تعلیم و تربیت در گوشه‌های مختلف جهان می‌بایست شناخته شوند و مقایسه و تحلیل شوند تا از این نتایج راه‌حلی برای پاره‌ای از مشکلات به دست آید.

در دهه‌های گذشته مشکل کشورهای در حال توسعه و به خصوص ایران نزاع بین دو حوزه سنت و مدرنیسم بوده است. مطالعات تطبیقی می‌تواند راه‌حلی برای پایان‌دادن به این مشکل فراهم آورد. مشکل مذکور در کشور ژاپن به دست افرادی حل شد که برطبق گفته جانسون:

از نظر حفظ منافع، ژاپن محافظه‌کار، از نظر نفوذ خارجی، ضد خارجی، از نظر کسب تجربیات علمی غرب، باز و طرف‌دار مراوده با غرب، از نظر فرهنگی، سنتی، از نظر اصلاحی، مدرنیست و در همه این موارد فعال و شریک مردم و در هدایت فکری آنان نسبت به حقایق روز، صادق و روشن فکر بودند (به نقل از معدن‌دار آرنای و عباسی ۱۳۸۶: ۱۲۰).

۴. بررسی و تحلیل ابعاد شکلی اثر

۱.۴ امتیازها

طرح روی جلد کتاب جذاب است و از رنگ‌هایی که توجه افراد را به خود جلب می‌کند استفاده شده است. متن کتاب از نظر حروف‌نگاری، نوع قلم، و اندازه مورد استفاده برای نوشتن مطالب مناسب است و اندازه مناسب قلم به نحوی است که مطالب به آسانی قابل خواندن‌اند. کلمات جدید و آن‌کلماتی که معنی دشوارتری از سایر کلمات داشته‌اند با قلم پررنگ مشخص شده‌اند و در حاشیه کتاب معنای این کلمات به زبان انگلیسی نوشته شده است.

مواد دیداری در این کتاب، شامل جدول‌ها، در یک صفحه قرار گرفته‌اند؛ به طوری که خواننده به راحتی کل جدول را می‌تواند ببیند. صحافی کتاب قابل قبول است و تورق مکرر آن از سوی دانشجویان به راحتی باعث از هم گسیختگی صفحات آن از یک‌دیگر نمی‌شود. به منظور اثربخشی بیشتر و سهولت در استفاده از کتاب، بخش‌هایی از جمله سخن، مقدمه، فهرست مطالب، تمرین، و جدول در کتاب گنجانده شده‌اند. در بخش سخن هم هدف نگارش کتاب و هم مخاطبان آن معرفی شده‌اند، که دانشجویان رشته علوم تربیتی با گرایش آموزش و پرورش تطبیقی در مقطع کارشناسی ارشدند. اثر حاضر به منزله منبع اصلی درس زبان تخصصی به ارزش دو واحد و هم‌چنین در جایگاه منبعی برای گرایش‌های آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش‌دبستان در مقطع کارشناسی ارشد تدوین شده است. در بخش مقدمه نیز هدف نگارش کتاب دوباره تکرار شده است و سپس

درس‌های مختلف کتاب معرفی شده‌اند. بیان هدف و معرفی تعداد دروس و عناوین آن‌ها فرصتی برای خوانندگان فراهم می‌کند تا بتوانند با درک بهتری از موضوع به مطالعه کتاب بپردازند؛ البته در مقدمه مخاطبان کتاب دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترای علوم تربیتی معرفی شده‌اند. هم‌چنین، در پایان هر درس فعالیت‌هایی برای ترجمه ارائه شده‌اند. در انتهای کتاب بخشی با عنوان فهرست واژگان جدید در نظر گرفته شده است که بعضی از واژگان انگلیسی به فارسی ترجمه شده‌اند. واژگان به ترتیب حروف الفبای انگلیسی مشخص شده‌اند. قطع کتاب وزیری است و انتخاب این قطع به دانشجویان این امکان را می‌دهد که دیدگاه‌های خود را در حاشیه کتاب یادداشت کنند.

از آنجایی که هدف کتاب تقویت درک مطلب زبان انگلیسی در دانشجویان است، به نظر می‌رسد که اثری روان و رساست، چراکه در ابتدای هر درس واژگان جدید در جدول آورده شده‌اند و در متن نیز واژه‌های جدید با قلم پررنگ‌تر مشخص و مترادف این واژه‌ها در مقابل آن‌ها در ستونی در حاشیه کتاب نوشته شده‌اند. نوشتن مترادف واژه‌ها از آن جهت نکته مثبتی است که هر واژه ممکن است چند معنی مختلف داشته باشد که در این کتاب معنای موردنظر، با توجه به بافت متنی که واژه در آن استفاده شده است، انتخاب شده است. برای مثال، معنای واژه «merit» در متن کتاب «advantage» در نظر گرفته شده است، درحالی که دارای معنای «good quality» و «judge» نیز است (آقازاده و باقری‌نویسی ۱۳۹۱: ۶)؛ یا کلمه «caustic» که به معنای «being critical in an unkind but a funny way» است (همان: ۷).

تمرینات از آن جهت که دانشجو را مجبور به مراجعه مجدد به متن و خواندن دوباره مطالب می‌کنند نقطه قوت این کتاب محسوب می‌شوند، چراکه با تکرار یادگیری مطالب عمیق‌تر می‌شود. هم‌زمان، به این نکته باید توجه داشت که سؤالات درک مطلب چنانچه به صورت مفهومی تدوین شوند، خواننده را به خواندن دقیق و درک بهتر مطلب برای یافتن پاسخ وادار می‌کنند و از پاسخ‌گویی به تمرینات با مراجعه سریع به متن و جست‌وجو در بین واژه‌ها بدون درک معنای کلی متن جلوگیری خواهد شد. برای مثال، پاسخ تمرین دوی درک مطلب طی دو جمله در صفحه ۶ دقیقاً ذکر شده است و خواننده با نگاه کردن به متن کتاب می‌تواند پاسخ پرسش‌ها را دریابد بدون این که مطلب را درک کرده باشد. مثال: جمله زیر را بخوانید و در مقابل آن کلمه صحیح یا غلط بنویسید (آقازاده و باقری‌نویسی ۱۳۹۱: ۹).

In some universities, comparative education is among the requirements for teacher's certificate qualifications.

پاسخ این سؤال در ابتدای صفحه ۶ متن درس به‌صراحت به‌شرح زیر درج شده است و نیازی نیست که دانشجو برای یافتن پاسخ تأمل کند:

In some universities, comparative education is even included in the requirements for teacher's certificate qualifications.

۲.۴ کاستی‌ها

در کنار مزایای شکلی کتاب، مواردی قابل‌ذکر است که توجه به آن‌ها در کیفیت‌بخشی بیش‌تر به کتاب مؤثر واقع خواهد شد. در طرح روی جلد از رنگ‌هایی استفاده شده است که توجه دانشجویان را به‌خود جلب می‌کند. در نگارش عنوان کتاب از انواع قلم در اندازه‌ها و رنگ‌های مختلف استفاده شده است، که بعضاً کلمات ردیف دوم که شامل «for the Students of» است در نگاه اول به‌چشم نمی‌آید. در صفحات داخلی کتاب هرچند نوع قلم و اندازه آن مناسب است و جداول نیز به‌نحوی تنظیم شده‌اند که همه مطالب در یک صفحه ارائه شود، ولی بعضاً مشاهده می‌شود که در صفحه‌آرایی دقت لازم به‌عمل نیامده است و عنوان جدید در پایین یک صفحه و مطالب مرتبط با آن در صفحه دیگر قرار دارد. برای مثال، عنوان «مطالعه بیش‌تر» در پایین صفحه ۶۰ آمده، درحالی‌که مطالب آن در صفحه دیگر قرار دارد. این کاستی در صفحات ۴۷ و ۹۶ نیز مشاهده می‌شود. قواعد عمومی نگارش در کتاب به‌خوبی رعایت شده است، ولی چند مورد جزئی وجود دارد که لازم است بررسی شوند. برای مثال، در صفحه اول بعد از واژه «focus» حرف اضافه «on» می‌آید که در این کتاب حرف اضافه «under» آمده است (دیکشنری لانگ‌من شماره ۵). هم‌چنین، در صفحه دوم پاراگراف اول حرف «s» در آخر کلمه «cover» وجود ندارد. در صفحه دوم پاراگراف دوم کلمه «work» به‌صورت جمع «works» آمده است، درحالی‌که در دیکشنری لانگ‌من ذکر شده است که برای پژوهش و مطالعه کلمه «work» بایستی به‌صورت مفرد آورده شود.

۵. بررسی و تحلیل محتوایی اثر

۱.۵ امتیازها

الف) در کتاب موردبررسی وضعیت مطلوبی از نقطه‌نظر جداول و بهره‌گیری از مطالب علمی برای تفهیم موضوع به‌صورت کلی دیده می‌شود. ازجمله نکات مثبت این کتاب آن

است که مؤلف اول از نویسندگان و صاحب نظران مشهور در رشته آموزش و پرورش تطبیقی است. باتوجه به شناخت و احاطه علمی مؤلف اول به موضوع آموزش و پرورش تطبیقی، بخش اول کتاب حاضر به معرفی تاریخچه مطالعات تطبیقی و هم چنین چهارچوب روش شناختی آموزش و پرورش تطبیقی اختصاص یافته است و تمام مراحل روش تطبیق بردی با ذکر مراحل آن ارائه شده است. ارائه این بخش باعث افزایش شناخت دانشجویان از روش های مختلف تطبیق می شود و این امکان را برای آنان فراهم می کند که باتوجه به ماهیت پژوهش خود یکی از روش های تطبیق را انتخاب کنند؛

ب) اصطلاحات تخصصی به طرز مناسبی در انتهای کتاب به ترتیب حروف الفبای انگلیسی فهرست شده اند و ترجمه فارسی اصطلاحات در مقابل هر واژه نوشته شده است. آشناسدن دانشجویان با این اصطلاحات به درک متون تخصصی دیگر نیز کمک بسیاری خواهد کرد؛ البته فقط به صورت نادر بعضی از کلمات به صورت صحیح ترجمه نشده اند؛ برای مثال، کلمات «gender» و «sex» به جنس و جنسیت ترجمه شده است که در واقع واژه اول به معنی جنسیت است و واژه دوم به معنی جنس است (همان: ۱۶۳، ۱۷۴). به همین دلیل، به نظر می آید که نیاز است ترجمه واژه ها مورد بررسی مجدد قرار گیرد تا در صورت وجود موارد نادری مانند آنچه در بالا ذکر شد اصلاح لازم صورت پذیرد؛

ج) در سرفصل این درس در آیین نامه تأیید شده وزارت علوم ذکر شده است که به «اهمیت و مسائل آموزش و پرورش در مقاطع مختلف تحصیلی (دوره پیش دبستانی، ابتدایی، راهنمایی، و متوسطه عالی)» و «آموزش بزرگسالان» پرداخته شود. با نگاهی به محتوای کتاب مشخص شد که بخش سوم به نحوی تدوین شده است که نه تنها هر چهار مقطع منظور شده در سرفصل، که در خصوص آموزش و پرورش آلمان است، مورد توجه قرار گرفته اند، بلکه به آموزش بزرگسالان و ویژگی هایی که یک معلم باید داشته باشد به صورت کلی اشاره شده است (همان: ۵۳-۸۱). هم چنین، در بخش چهارم که مربوط به آموزش و پرورش ژاپن است همه مقاطع پیش دبستانی، ابتدایی، راهنمایی، و متوسطه عالی در ژاپن مورد بحث قرار گرفته اند؛ هم چنین، بحث آموزش بزرگسالان در قسمتی با عنوان «سایر مدارس» (miscellaneous school) و نحوه استخدام معلمان در دوره ابتدایی و متوسطه مورد توجه قرار گرفته است (همان: ۸۵-۱۱۶). در بخش پنجم نیز، که مربوط به آموزش و پرورش کره است، همه چهار مقطع مختلف تحصیلی مورد توجه قرار گرفته اند و یکی از دروس به طور ویژه به نحوه آموزش معلمان پرداخته است (همان: ۱۱۶-۱۵۰)؛

مورد دیگری که در سرفصل این درس به آن اشاره شده است «بحث نوآوری در آموزش و پرورش» است. با نگاهی به کتاب حاضر خواننده متوجه می‌شود که در بخش مربوط به آموزش و پرورش آلمان به موضوع «اصلاح» اشاره شده است و هم‌چنین، به طرح‌های جدید برای بالابردن کیفیت آموزش و فضای آموزشی و راه‌نمای فردی دانش‌آموزان به صورت کلی اشاراتی شده است (همان: ۵۷). به علاوه، قانون کمک ارتقای جدیدی در ژانویه ۲۰۰۹ با عنوان «قانون کمک آموزش فدرال برای استاد صنعت‌گران» (federal training assistance act for master craftsmen) تصویب شده است که در این قانون کارگران ماهری که مایل به دریافت آموزش بیش‌ترند، مانند دانش‌آموزان، تحت حمایت «قانون کمک آموزش فدرال» (federal training assistance act) قرار می‌گیرند. در کشور ژاپن نیز به اصلاحات و تغییراتی که در اهداف ویژه مدارس ابتدایی و متوسطه اول طی سال‌های ۱۹۹۱، ۱۹۹۲، و ۱۹۹۳ م پیش آمد نیز اشاره شده است. در کره جنوبی نیز برنامه درسی جدیدی برای مقاطع مهدکودک، ابتدایی، و متوسطه اول در سال ۱۹۸۷ م و متوسطه دوم در سال ۱۹۸۸ م انتشار یافت و استفاده از برنامه درسی در مقاطع مهدکودک و مدارس ابتدایی در سال ۱۹۸۹ م و در مدارس متوسطه دوم در سال ۱۹۹۰ م اتفاق افتاد (همان: ۱۲۸).

در سرفصل درس آموزش و پرورش تطبیقی اشاره شده است که «مسائل و دیدگاه‌های نوین در آموزش عالی» نیز بایستی در درس تخصصی این رشته منظور شوند (شورای سرپرستان ۱۳۸۰). باتوجه به این نکته، کتاب بررسی شد و در نهایت تغییرات و اصلاحاتی که در آموزش عالی این کشورها اتفاق افتاده است مشخص شد. برای مثال، در کشور آلمان آموزش و پژوهش متصل به قانون اساسی است و این مسئله باعث شده است که مؤسسات آموزش عالی از حقوق وسیعی برای خودنظارتی برخوردار شوند که باعث شده است محیط آکادمیک جذاب و متنوعی برای دانشجویان، معلمان، و محققان به وجود آید (آقازاده و باقری‌نویسی ۱۳۹۱: ۷۳). از سال ۱۹۹۹ م دولت آلمان حمایت مالی خود را از مؤسسات عالی افزایش داده است و این حمایت مالی در سال‌های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ م در مؤسسات عالی اعمال شده است و به جمع مبلغ ۱/۱ بلیون یورو رسیده است^۱ (همان: ۷۹).

در کشور ژاپن در بخش آموزش عالی انواع مؤسسات آموزش عالی توضیح داده شده‌اند، ولی به اصلاحاتی در آموزش عالی اشاره‌ای نشده است. در بخش آموزش عالی کشور کره جنوبی به انواع مؤسسات عالی اشاره شده است، ولی تغییرات و اصلاحاتی که آموزش عالی کره جنوبی با آن مواجه شده است مورد بحث قرار نگرفته است.

از دیگر مزایای این کتاب آن است که برای هر بخش موضوع خاصی در نظر گرفته شده است و موضوع درس‌های هر بخش با هم قرابت دارند؛ بهترین مثال در این مورد بخش سوم با عنوان «آموزش در آلمان» است و دروس آن شامل آموزش در آلمان، دوره فنی در آلمان، و آموزش عالی در آلمان است. موضوع بخش پنجم نیز «آموزش در ژاپن» است که سه درس این بخش با عناوین «آموزش در ژاپن»، «آموزش اجتماعی در ژاپن»، و «پیشرفت کمی آموزش در ژاپن» است و به‌طور کلی، ساختار دروس به‌نحوی است که بتواند درعین مختصر بودن اطلاعات جامعی را در اختیار دانشجویان قرار دهد و آنان را با اصطلاحات علمی مربوط به آموزش و پرورش تطبیقی آشنا کند.

۲.۵ کاستی‌ها

در کنار امتیازات مطرح‌شده، نکاتی نیز وجود دارد که چنانچه مورد توجه قرار گیرند، اثر به موفقیت بیش‌تری دست خواهد یافت:

الف) در این کتاب، به‌جز ایران، نظام آموزش و پرورش سه کشور آلمان، ژاپن، و کره جنوبی بررسی شده است. نویسندگان هیچ اشاره‌ای نکرده‌اند که به چه دلیل از بین همه کشورهای دنیا نظام آموزش و پرورش این سه کشور را برای ارائه در کتاب خود انتخاب کرده‌اند؛

ب) هرچند این اثر کتابی درسی است، ولی به انتظارات مورد نظر پس از تدریس کل کتاب و هم‌چنین نحوه ارزش‌یابی دانشجویان هیچ اشاره‌ای نشده است. هم‌چنین، در این بخش در معرفی ساختار کتاب فقط به ارائه عناوین درس‌ها اشاره شده است و هیچ توضیحی مبنی بر این که چه مطالبی در هر درس ارائه می‌شود داده نشده است؛

ج) در خصوص مشخص کردن منابع و ارجاعات در متن دروس نیز مواردی مشاهده شد که مطلبی بدون درج منبع آن ارائه شده است. برای مثال، در صفحه ۲۰ کتاب بدون درج منبع از تأکید هنس و میلینسون بر فاکتورهایی که در سیاست آموزشی تأثیر می‌گذارند صحبت به‌میان آمده است؛ در صفحه ۴۸ نیز نحوه توزیع دانشجویان در آموزش عالی بدون درج منبع است و در واقع مشخص نیست که آمار ارائه‌شده از چه منبعی گرفته شده است؛

د) این اثر تا حد زیادی توانسته است به تحلیل و بررسی علمی مسائل مربوط به آموزش و پرورش بپردازد، ولی همه مطالب مورد نظر در سرفصل درس آموزش و پرورش تطبیقی را پوشش نداده است؛ برای مثال، در سرفصل دروس این واحد درسی اشاره به

همکاری‌های بین‌المللی در زمینه آموزش و پرورش نیز ضروری دانسته شده است، در حالی که در هیچ‌یک از بخش‌های کتاب اشاره مستقیم یا تلویحی به این مورد نشده است؛ (ه) نکته دیگری که در این بخش قابل ذکر است آن است که در بخش معرفی آموزش و پرورش ایران فقط آموزش عالی بررسی شده است و در خصوص سایر مقاطع تحصیلی در ایران و اصلاحات و نوآوری‌های انجام‌شده در آن مقاطع صحبتی به‌میان نیامده است؛

و) در درس مربوط به کره جنوبی به تغییراتی که در برنامه درسی مقاطع مهدکودک و مدارس ابتدایی در سال ۱۹۸۹ م صورت گرفته است اشاره شده، ولی به نتایج این تغییرات که طی دو دهه اخیر اتفاق افتاده است اشاره‌ای نشده است. این نکته در درس مربوط به سیستم آموزش و پرورش ژاپن نیز مشاهده شده است. در این درس به تغییرات صورت گرفته در اهداف ویژه مدارس ابتدایی و متوسطه اول طی سال‌های ۱۹۹۱، ۱۹۹۲، و ۱۹۹۳ م اشاره شده، ولی نتایج این تغییرات در سیستم آموزش و پرورش ژاپن بررسی نشده است؛

ز) در بخش سخن هم هدف نگارش کتاب بیان شده است و هم مخاطبان کتاب را معرفی کرده‌اند که دانشجویان رشته علوم تربیتی با گرایش آموزش و پرورش تطبیقی در مقطع کارشناسی ارشدند؛ کتاب به‌منزله منبع اصلی درس زبان تخصصی به ارزش دو واحد و هم‌چنین در جایگاه منبعی برای گرایش‌های آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش‌دبستان در مقطع کارشناسی ارشد تدوین شده است، اما در مقدمه کتاب مخاطبان دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا در رشته علوم تربیتی و آموزش و پرورش تطبیقی و بین‌المللی معرفی شده‌اند.

۶. نتیجه‌گیری

در این مقاله کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش‌دبستان بررسی شده است. بررسی این کتاب از آن جهت حائز اهمیت است که به‌منزله منبعی در مراکز علمی دانشگاهی به‌کار می‌رود و هرگونه نقد سازنده می‌تواند در بالابردن کیفیت آن نویسنده را یاری دهد. هم‌چنین، نکات قوتی که از بررسی این اثر حاصل می‌شود می‌تواند در غنی‌سازی سایر منابع مؤثر واقع شود.

به طور کلی، بررسی این کتاب نشان می دهد که ابعاد مختلف شکلی و محتوایی این اثر ارزنده اند و با وجود اشکالاتی معدود که در این کتاب دیده می شود، می توان گفت یک تألیف علمی و عملی برای دانشجویان مورد نظر کتاب است. از دلایل قوت این کتاب تخصص مؤلفان آن است، داشتن تخصص های آموزش و پرورش تطبیقی و زبان انگلیسی ترکیب مناسب علمی برای تألیف کتابی این گونه است.

۷. پیش نهادها

پس از بررسی کتاب، چند پیش نهاد برای ارتقای کیفیت کتاب به شرح زیر ارائه می شوند: هر چند محدودیت زمان در نظر گرفته شده برای این واحد درسی از ارائه همه مطالب مرتبط با آموزش و پرورش تطبیقی جلوگیری به عمل می آورد، ولی در عین حال مؤلفان می توانند همه مطالب مربوط و مورد نیاز این حوزه را ارائه دهند تا به نحوی مدرسان این واحد درسی با توجه به بافت و توانایی دانشجویان کلاس خود مطالب مورد نیاز را انتخاب و تدریس کنند و در صورت امکان موضوعات بیش تری را پوشش دهند.

پیش نهاد می شود که متن درس های ارائه شده مجدداً بررسی شود و درباره درج همه منابع اقدام شود. هم چنین، به معرفی همه مقاطع تحصیلی در ایران و اصلاحات و تغییرات این مقاطع پرداخته شود تا دانشجویان با اصطلاحات علمی آموزش و پرورش ایران و ساختار آن به زبان انگلیسی نیز آشنا شوند. به تغییراتی که در نظام آموزش و پرورش این کشورها در طی دو دهه اخیر اتفاق افتاده است نیز پرداخته شود.

هم چنین، بخشی به همکاری های بین المللی اختصاص داده شود تا بدین ترتیب همه رؤس مورد نظر شورای سرپرستان در کتاب گنجانده شود. در خصوص فهرست واژگان، پیش نهاد می شود که ترجمه واژگان را متخصصان موضوعی آن بازبینی کنند. درباره تدوین تمرینات مفهومی نیز توجه بیش تری شود؛ در خصوص صفحه آرایشی نیز دقت شود که عناوین جدید در انتهای صفحه قرار نگیرد، بلکه به صفحه دیگر منتقل شود، به نحوی که مطالب مربوطه در زیر آن درج شوند.

پی نوشت

۱. طبق آمار موجود در صفحه ۷۹ کتاب.

کتاب‌نامه

- آقازاده، احمد (۱۳۸۲)، روش‌شناسی و تاریخ تحول دانش آموزش و پرورش تطبیقی و بین‌المللی: دیدگاه‌های جدید در زمینه آموزش و پرورش تطبیقی، تهران: نسل نیکان.
- آقازاده، احمد و رضا باقری‌نویسی (۱۳۹۱)، انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش‌دبستان، تهران: سمت.
- شورای سرپرستان، شورای عالی برنامه‌ریزی درسی (۱۳۸۰)، «مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد علوم تربیتی»، <<https://sep.iau.ir/silabes/15280.pdf>>.
- عصاره، علی‌رضا (۱۳۸۶)، مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش دوره اول متوسطه در کشورهای منتخب (ایران، آلمان، انگلستان، فرانسه، ژاپن، کره جنوبی، مالزی، و مصر)، تهران: یادواره کتاب.
- کوی، لوتان (۱۳۷۵)، آموزش و پرورش تطبیقی، ترجمه محمد یمنی‌دوزی سرخابی، تهران: سمت.
- محسن‌پور، بهرام (۱۳۸۹)، آموزش و پرورش تطبیقی؛ مبانی، اصول، و روش‌ها، تهران: سمت.
- معدن‌دار آرانی، عباس و پروین عباسی (۱۳۸۶)، «نگاهی دوباره به آموزش و پرورش تطبیقی و رسالت‌های آن»، فصل‌نامه تعلیم و تربیت، س ۲۳، ش ۲.
- معدن‌دار آرانی، عباس و لیدا کاکیا (۱۳۹۴)، آموزش و پرورش تطبیقی: چشم‌اندازهای نوین، تهران: آبیژ.